

דבר העורכים

אנו שמחים להגיש לקוראים את הגיליון השביעי של כתב העת המקוון **הגירה**, המתפרסם בחסות המרכז האקדמי רופין, וקהילת הגירה ודמוגרפיה באגודה הסוציולוגית הישראלית. הגיליון מוקדש הפעם לנושא של פליטים ומבקשי מקלט בישראל, בעריכתה של עורכת אורחת - פרופ' רבקה רייכמן מהחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת חיפה, הנחשבת לאחד החוקרים המובילים בתחום זה ובתחומי הגירה נוספים. רבקה רייכמן שימשה ראש קהילת הגירה ודמוגרפיה באגודה הסוציולוגית הישראלית, ופרסמה מחקרים רבים בנושאי הגירה בין-לאומית, ריבוד חברתי, שוק העבודה, מהגרי עבודה והקהילה הדרום-אפריקנית בישראל.

אנו רואים חשיבות רבה בהקדשת גיליון זה למחקרים בנושא פליטים ומבקשי מקלט. הנושא מהווה חלק משיח מורכב על הגירה מרצון ושלא מרצון העומד על סדר היום העולמי ומהווה אתגר הן למדינות הן לקהילות מקומיות. יש לו השפעה הולכת וגדלה על האופי וההרכב של ההגירה גלובלית בעולם משתנה. משבר הפליטים באירופה עלה לכותרות בשנים האחרונות, אם כי טרם נמצאו פתרונות וסידורים מוסדיים יציבים ומשביעי רצון. לסוגיית הפליטים הסתעפויות רבות בתחומים שונים, ביניהם: חקיקה, זכויות אזרחיות, תרבות, בריאות, פוליטיקה, מגדר, דמוגרפיה, זהות אתנית, לאומית ודתית, רב-תרבותיות, ועוד.

עם סוגיות מעין אלה מתמודדת היום גם החברה הישראלית, ועשויה להיות להן השפעה משמעותית לטווח ארוך. ישראל ניצבת היום כמדינה המפותחת ביותר במזרח התיכון, והמדינה התעשייתית היחידה שיש לה גבול משותף עם יבשת אפריקה. בעשורים האחרונים הגיעו רבבות פליטים ועקורים, בעיקר מאפריקה, שמעמדם מראשית דרכם על אדמת ישראל הוא של שוהים בלתי חוקיים. קהילות הפליטים ומבקשי המקלט בולטות בעיקר בערים הגדולות בישראל, מלבד המובלעות המוסדיות שבהן הם מצויים לשהות בכפייה. נוכחותם מציבה בפני החברה הישראלית אתגרים בתחומי העבודה, החוק, התרבות, הדת, והיחסים בין קבוצות אתניות שונות. מאחר שמדינת ישראל היא חברת הגירה המעודדת באמצעות חוק השבות וחוק האזרחות את עלייתם של יהודים ובני משפחותיהם הלא-יהודים, סוגיית השתלבותם של פליטים, מבקשי מקלט, וגם של מהגרי העבודה שמספרם בישראל הרבה יותר גדול - היא ייחודית. במינוחה של רבקה רייכמן, כל אלה הם "מהגרים לא-אתניים", ועל כן קיים בישראל דיסוננס גדול וכואב בין מדיניות מקבלת מהגרים יהודים, מצד אחד, ומדיניות דוחה מהגרים לא-יהודים, מצד שני.

קובץ המאמרים הנוכחי מתכוון לתרום תרומה ייחודית לראייה ולתובנה רחבה ומשולבת של סוגי ההגירה השונים הפוקדים את מדינת ישראל בימינו, והמשפיעים על הרכב ועל מהות הקולקטיב במקומותינו. בעקבות זרמי ההגירה החדשים, המציאות החברתית והתרבותית במדינה הופכת ליותר מורכבת וטרנס-לאומית. מגמות אלה מחייבות יכולות ניתוח וקבלת החלטות מעודנות ומשוכללות על-ידי הדרגים הממונים בכנסת ובזרועות הביצוע הממלכתיים. אנו תקווה שהחומרים החדשים המוגשים בגיליון זה של כתב העת **הגירה** יתרמו גם הם ליכולות משופרות להגדיר ולנהל מדיניות הגירה מקיפה, רלוונטית, רגישה ומעודכנת במדינת ישראל.

רחל שרעבי
עורכת משנה

סרג'ו דלה-פרגולה
עורך ראשי